

مطالعه تطبیقی قصد و رضا در بیع در فقه اسلامی و حقوق ایران

دکتر یاشار طاهری

مدرس دانشگاه

چکیده

شکی نیست که اراده از مختصات انسان است؛ لیکن در چیستی آن، فلاسفه و متکلمین دیدگاه های متفاوتی دارند. شک لگیری اراده در انجام هر عملی به ویژه عمل حقوقی که مورد بحث ما در این نوشته است، طی مراحل صورت می پذیرد که عبارتند از: ۱- تصور وجود عمل ۲- سنجش میزان نفع و ضرر ۳- تصدیق لزوم انجام عمل (رضا) ۴- تصمیم ۵- اجرا. برای تحقق هر عمل حقوقی، قصد انشا ضروری است که در مقابل آن قصد اخبار قرار دارد. اراده در اعمال حقوقی در دو چهره ی ظاهری و باطنی نمود می یابد که در صورت تزامن، اراده ی باطنی مقدم خواهد بود. با لحاظ مراحل شکل گیری اراده و وجوه افتراق قصد و رضا درمی یابیم که قصد، عنصر سازنده ی عقد؛ و رضا، شرط اعتبار آن است. لذا عقد در حالت فقدان قصد، باطل؛ و در صورت فقدان رضا، غیرنافذ م یباشد. در این نوشته کوشش شده است در هر مبحث دیدگاه های فقها (امامیه و عامه) و حقوقدانان (داخلی و خارجی) بررسی و تبیین شود.

واژگان کلیدی: اراده، قصد، قصد انشا، رضا، اکراه

